

Nr 98.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation m. m.; given Stockholms slott den 5 februari 1926.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation m. m.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Förslag

till

Lag**om skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med
industriens krigsorganisation m. m.**

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Det åligger varje ägare eller innehavare av industriell anläggning här i riket samt envar annan, vilken här äger eller innehar företag eller bedriver verksamhet, som kan vid mobilisering av krigsmakten bliva av betydelse för densamma, att på anfordran beträffande anläggningen, företaget eller verksamheten lämna central förvaltningsmyndighet vid försvarsväsendet de uppgifter rörande personal, maskinpark, tillverkningsförmåga och dylikt, vilka myndigheten anser erforderliga för organisationen av landets industriella krigsberedskap, ävensom i övrigt biträda vid planläggandet av industriens krigsorganisation. Medför dylikt biträde arbete av sådan beskaffenhet eller omfattning, att näringsidkaren anser sig böra påfordra ersättning härför, och kan överenskommelse härom ej träffas med vederbörande myndighet, skall frågan hänskjutas till en enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 (nr 83 sid. 1) tillsatt skiljenämnd, vilken äger dels avgöra, huruvida ersättning bör utgå, dels ock bestämma ersättningsbeloppets storlek.

2 mom. Likaledes åligger det statliga och kommunala verk, styrelser och inrättningar, bankaktiebolag och solidariska bankbolag ävensom näringsidkare, utöver i 1 mom. avsedda, att på anfordran av myndighet, som Konungen bestämmer, lämna uppgift angående den för dem under krig erforderliga personalorganisationen.

3 mom. Hos ovannämnda verk, styrelser, inrättningar, banker och näringsidkare anställd värnpliktig personal, som av vederbörande myndighet prövas oundgängligen erforderlig för deras personalorganisation i händelse av krig, ställes till förfogande på sätt Konungen närmare bestämmer.

2 §.

Det åligger myndighet, som har att taga befattning med arbetet med industriens krigsorganisation, att tillse, att därvid vunnen upplysning angående näringsidkares verksamhet ej kommer till annan näringsidkares eller eljest till utomståendes kännedom.

3 §.

Den, som underlåter att lämna jämlikt 1 § infordrad uppgift eller som mot bättre vetande avgiver oriktig sådan eller som underlåter att på anfordran fullständiga uppgift, som befunnits vara ofullständig, vare, därest han är offentlig tjänsteman, underkastad ansvar såsom för annat tjänstefel, men straffes eljest med böter från och med 50 till och med 5,000 kronor.

Den, som underlåter att lämna jämlikt 1 § i övrigt påfordrat biträde vid planläggandet av industriens krigsorganisation, straffes likaledes med böter från och med 50 till och med 5,000 kronor.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1926.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 5 februari 1926.*

Närvarande:

Statsministern SANDLÉ, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS,
MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

I skrivelse den 9 februari 1925 hava arméförvaltningens artilleri-,
fortifikations- och intendentsdepartement samt sjukvårdsstyrelse ävensom
marinförvaltningen gjort framställning om utfärdande av lagbestämmelser
angående skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med
industriens krigsorganisation m. m. samt därvid anfört följande.

För ifrågavarande organisationsarbete erfordrades ett intimt samarbete
med och biträde från olika privata näringsidkare. Detta biträde vore
emellertid beroende på frivilligt åtagande från vederbörande näringsidkares
sida, och ehuru detsamma i många fall beredvilligt lämnats, hade på en
del håll svårigheter gjorts eller biträde vägrats. Härigenom bleve det
avsedda organisationsarbetet resultatlöst. Med hänsyn till den stora och
grundläggande betydelse, som här avsett arbete hade för landets krigs-
beredskap, vore det av yttersta vikt, att detsamma vilade på en säker
grund. Detta vore ej fallet, då såsom hittills erforderligt biträde från
näringslivet vore beroende av vederbörandes goda vilja, utan krävdes här-
för, att dylik biträdesskyldighet ålades näringsidkarna i form av lagstad-
gade bestämmelser. Ju längre här avsett organisationsarbete framskridit,
desto starkare hade detta krav framträtt.

Det arbete, som näringsidkarna för detta ändamål i allmänhet hade att
utföra, bestode i lämnande av vissa uppgifter dels angående maskinpark
och tillverkningskapacitet m. m. dylikt, dels angående personalförhållanden
(vilka senare uppgifter avsåge att möjliggöra säkerställandet av företagets
personalbehov vid mobilisering) ävensom att, då så erfordrades, biträda
med uppgörande av krigsleveranskontrakt och dylikt. Den avgörande be-
tydelse, som näringsidkarnas medverkan vid detta arbete ägde för landets
krigsberedskap, syntes, trots de därmed förenade kostnaderna, vilka som
regel vore obetydliga, väl motivera, att denna medverkan ålades dem så-
som en lagstadgad skyldighet, vilken närmast kunde betraktas som ett
slags »administrativ värnplikt».

Framställning
av arméförlvalt-
ningens
artilleri-,
fortifikations-
och intendents-
departement
samt sjuk-
vårdestyrelse
ävensom marin-
förvaltningen.

Olägenheterna för näringslivet med en dylik »administrativ värnplikt» kompenaserades emellertid till fullo av de fördelar, som en planerad krigsorganisation medförde för de i organisationen medtagna företagen. Dessa företag finge nämligen i händelse av mobilisering behålla en stor del av sin anställda personal och finge fortsätta sin ordinarie drift eller upptaga annan för deras förhållanden lämplig krigstillverkning i största möjliga utsträckning. Ifrågavarande kostnad kunde därför betraktas såsom ett slags krigsriskpremie, som i händelse av krig gäve en riklig ersättning.

Till förberedelsearbetena för den industriella krigsberedskapen hörde även bland annat planer för utvidgning i stor skala av befintliga industrier ävensom skapandet av nya sådana m. m. Vid utförandet av dylika större arbeten, som ofta nog droge stora kostnader, syntes ersättning böra utgå från förvaltningsmyndigheterna enligt för varje särskilt fall träffad överenskomst.

Ovan berörda förhållanden avsåge huvudsakligen den rent militära krigsberedskapen. I samband med här ifrågasatta lagbestämmelser syntes emellertid även böra upptagas föreskrifter angående skyldighet för ämbetsverk, kommunala styrelser och banker m. fl. ävensom i den förut avsedda krigsorganisationen ej ingående näringsidkare, vilkas fortsatta verksamhet vore av vikt för landets allmänna krigsberedskap, att lämna uppgifter angående den personalorganisation, som för deras fortsatta verksamhet under krig kunde vara erforderlig. Dylika uppgifter — vilkas insändande hittills reglerats genom kungörelsen den 21 januari 1916 (nr 20) angående uppskov med och frikallelse från inställelse till tjänstgöring vid mobilisering för vissa värnpliktiga — bearbetades för närvarande av inom försvarsdepartementet tillkallade sakkunniga. Dessa sakkunniga hade emellertid enligt under hand lämnat meddelande framhållit önskvärdheten av, att lagbestämmelser i sistnämnda hänseende bleve utfärdade, ävensom lämpligheten av, att dessa lagbestämmelser upptoges i samband med förut nämnda lagbestämmelser angående näringsidkares skyldighet att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation.

Sedan Sveriges industriförbund förklarat sig icke hava något att invända mot att de avsedda bestämmelserna upphöjdes till lag, under förutsättning likväl att vissa av förbundet angivna synpunkter beaktades vid lagförslagets utformning, hade ett utkast till lagbestämmelser i ämnet utarbetats inom arméförvaltningen, därvid industriförbundets synpunkter vunnit beaktande; och hemställde arméförvaltningens artilleri-, fortifikations- och intendentsdepartement samt sjukvårdsstyrelse ävensom marinförvaltningen — med understrykande av frågans vitala betydelse i krigsberedskapshänseende — att proposition måtte i angivet syfte avlätas till riksdagen.

Över förevarande framställning med tillhörande lagutkast hava yttranden inforrats *dels* från cheferna för generalstaben och marinstaben, *dels ock* från ingenjörsvetenskapsakademien och kommerskollegium.

Chefens för
generalstabens
yttrande.

Chefen för generalstaben har framhållit, att lagbestämmelser i förevarande ämne ur krigsberedskapssynpunkt måste tillmätas stor betydelse, ävensom anført, att i stort sett intet vore att från generalstabens sida erinra mot det framlagda utkastet till bestämmelser i ämnet. Vissa formella, mindre ändringar syntes emellertid böra vidtagas, varjämte bestämmelser om straff (böter från och med 50 till och med 5,000 kronor) borde införas — förutom, såsom i utkastet ifrågasatts, för underlåtenhet att lämna föreskrivna uppgifter eller att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation — jämväl för lämnande av felaktiga eller ofullständiga uppgifter.

Chefens för
marinstabens
yttrande.

Chefen för marinstaben har förklarat sig icke hava något att erinra mot det framlagda författningsförslaget med de av chefen för generalstabens däri föreslagna ändringarna.

Ingenjörsvetenskaps-
akademiens
yttrande.

Ingenjörsvetenskapsakademien har för sin del icke funnit anledning till erinran i sak mot det framlagda förslaget med de av chefen för generalstabens förordade ändringar och tillägg. I fråga om författningens formulering har akademien framhållit, att det borde komma till klart uttryck, att bestämmelsen om skyldighet att lämna uppgifter och i övrigt biträda vid planläggandet av krigstillverkningen avsåge varje ägare eller innehavare av industriell anläggning i Sverige samt envar annan, som ägde eller innehade företag eller bedreve verksamhet, som kunde under krig bliva av betydelse för krigsmakten.

Kommerskollegii
yttrande.

Vad slutligen angår kommerskollegium, har nämnda ämbetsverk förklarat sig icke hava något att erinra mot innebörden av det framlagda lagförslaget, därest de förtydligande tillägg infördes, som förordats av chefen för generalstabens och ingenjörsvetenskapsakademien. Kollegium har tillika anført, att kollegium givetvis utginge från den förutsättningen, att de uppgifter m. m., som industriföretagen skulle åläggas avlämna, inskränktes till strängt nödvändiga, samt att respektive frågoformulär erhöles en möjligast förenklad uppställning.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen i ämnet framgår, att, med stöd av i administrativ väg utfärdade bestämmelser, vissa åtgärder redan nu företagas för organiserandet av den industriella krigsberedskapen, ävensom i syfte att vid inträffande mobilisering sådana statliga, kommunala och enskilda inrättningar och företag, vilkas fortsatta verksamhet är oundgängligen nödvändig för att trygga statslivets jämna gång eller är för det allmänna av synnerlig vikt, tillförsäkras den för ändamålet behöfliga personalen. Ifrågavarande beredskapsarbete har hittills helt och hållet varit beroende på frivilligt åtagande och intresse för saken från vederbörande verks och industriföretags sida. Vad armé- och marinförvaltningarna i sin förut omförmälda skrivelse anført synes mig emellertid hava ådagalagt

nödvändigheten av lagstadgad skyldighet för näringsidkare m. fl. att medverka vid detta arbete.

Såsom förut nämnts, hava armé- och marinförvaltningarna, med beaktande av de utav Sveriges industriförbund i infordrat yttrande (se bilaga vid detta protokoll) framförda synpunkterna, uppgjort förslag till lagbestämmelser i ämnet. Mot detta förslag, med av chefen för generalstaben samt ingenjörsvetenskapsakademien därutinnan ifrågasatta mindre jämkningar, har jag icke funnit någon väsentlig erinran. Jag har emellertid låtit förslaget inom försvarsdepartementet undergå en huvudsakligen formell överarbetning. För denna torde jag icke behöva här närmare redogöra, utom såvitt avser bestämmelsen angående myndigheternas tystnadsplikt i fråga om upplysning, som vid arbetet med industriens krigsorganisation vunnits rörande näringsidkares verksamhet. Med hänsyn till sammanhanget med mobiliseringsväsendet torde, på sätt ock i 1916 års ovannämnda kungörelse för där avsett fall förutsatts, de uppgifter, som enligt det föreliggande lagförslaget skulle komma att avgivas till myndigheterna, böra anses vara av hemlig natur. I anslutning härtill har avfattningen av förslaget i denna del jämkats.

I likhet med kommerskollegium utgår jag ifrån att de uppgifter m. m., som industriföretagen åläggas att lämna, inskränkas till vad som kan anses för ändamålet oundgängligen nödvändigt. Under sådan förutsättning torde ifrågavarande uppgiftsskyldighet icke för den enskilde näringsidkaren bliva alltför betungande och endast i enstaka undantagsfall föranleda ersättning från statens sida. I sådana fall, då det gäller att utarbeta detaljerade planer för utvidgning i större skala av befintliga industrier eller tillskapandet av nya sådana, torde man däremot få såsom regel räkna med att ersättning bör utgå. Uppstår tvist om huruvida ersättning skall utgå, eller beträffande ersättningens belopp, torde frågan böra hänskjutas till skiljemän. Ifrågakommande kostnader för dylik ersättning avses att bestridas av medel, som må komma att ställas till vederbörande myndigheters förfogande för åtgärder beträffande industriens krigsorganisation.

Tidpunkten för lagens ikraftträdande synes böra bestämmas till den 1 juli 1926.

I detta sammanhang anhåller jag att få med några ord beröra frågan om den allmänna ekonomiska krigsberedskapen.

I anslutning till ett av den s. k. krigsmaterielkommissionen före dess upplösning avgivet förslag och efter vederbörande myndigheters hörande tillsatte Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1924 en kommission för industriens krigsberedskap (industriberedskapskommissionen), bestående av cheferna för arméförvaltningens artilleri-, fortifikations- och intendentsdepartement samt sjukvårdsstyrelse, marinförvaltningen, generalstaben, marininstaben och kommerskollegium ävensom verkställande direktörerna för ingenjörsvetenskapsakademien och Sveriges industriförbund. Enligt för kom-

missionen utfärdad instruktion har densamma till allmän uppgift att verka för säkerställandet av den inhemska industriens förmåga att tillgodose de krav, som i krigstid komma att ställas på densamma ur såväl militär som allmän synpunkt. Kommissionen skall till befrämjande av detta syftemål åvägabringa och understödja det härför erforderliga, planmässiga samarbetet mellan de militära förvaltningsmyndigheterna och centralorganen för det industriella näringslivet, dess tekniskt vetenskapliga institutioner och den privata industriens sammanslutningar.

Uti den för nästlidet års riksdag framlagda propositionen, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande framhöll jag emellertid, att den materiella och ekonomiska krigsberedskapen icke borde inskränkas allenast till ett tillgodoseende av den industriella beredskapen; det gällde nämligen att förbereda en anpassning i förevarande avseende av hela det ekonomiska livet. Jag fann mig i sådant hänseende kunna i stort sett ansluta mig till ett av den s. k. krigsberedskapskommissionen på sin tid uppgjort förslag om inrättande av ett särskilt organ för den materiella och ekonomiska krigsberedskapen, som lämpligen borde benämnas rikskommissionen för den ekonomiska krigsberedskapen, och under vilken industrieredskapskommissionen i framtiden syntes böra på visst sätt inordnas. Givetvis borde icke allt, som sammanhänge med den ekonomiska beredskapen, koncentreras hos rikskommissionen. Denna borde visserligen, i vad som tillhörde dess verksamhetsområde, utgöra den sammanhållande och förmedlande länken, men de i egentlig mening förvaltande uppgifterna borde ligga hos de vanliga myndigheterna, även i den mån dessa uppgifter helt och hållet tillhörde krigsberedskapen. De årliga kostnaderna för rikskommissionen beräknades vid genomförd organisation uppgå till 120,000 kronor. Under övergången till den nya försvarsorganisationen, då viss militär personal å övergångsstat syntes kunna tagas i anspråk för arbete i kommissionen, kunde emellertid de årliga kostnaderna begränsas till omkring 90,000 kronor. Framställning till riksdagen om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål syntes böra ske framdeles.

Första särskilda utskottet vid 1925 års riksdag anslöt sig till det i Kungl. Maj:ts proposition angivna syftet med inrättandet av en rikskommission för den ekonomiska krigsberedskapen, men ansåg dock, att Kungl. Maj:t vid avlåtandet av framställning om anslag för ifrågavarande ändamål borde taga under omprövning, huruvida kostnaderna icke kunde avsevärt nedbringas antingen genom en beskärning av den tänkta organisationen eller genom dennas ersättande med andra åtgärder.

Industrieredskapskommissionen har nu i skrivelse den 25 november 1925 dels framhållit betydelsen av att förut omförmälda lagbestämmelser angående skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation m. m. snarast möjligt utfärdades, dels ock avgivit förslag till vissa åtgärder för den ekonomiska krigsberedskapen. Kommissionen har härvid erinrat om att utredningar angående behovet av

fristående organ för den allmänna ekonomiska krigsberedskapen blivit verkställda av såväl krigsberedskapskommissionen som krigsmaterielkommissionen. Båda dessa utredningar hade emellertid utförts, innan erfarenheterna från världskriget varit tillräckligt kända och bearbetade, och utvecklingen hade på här ifrågavarande område sedan dess fortskridit synnerligen hastigt. En förnyad allsidig utredning vore därför nödvändig, vilken att döma efter de nuvarande förhållandena exempelvis i England, Frankrike och Amerika torde komma att visa, att fredsförberedelserna numera måste få en vida större omfattning än vad i nyssberörda utredningar förutsatts.

Industriberedskapskommissionens förslag innebär i huvudsak, att till riksdagen skulle avlätas framställning om anvisande för budgetåret 1926—1927 av *dels* 30,000 kronor för inrättande av ett sekretariat för industriberedskapskommissionen — varigenom denna kommission skulle bli i stånd att bättre fylla sin uppgift och att i samband därmed omedelbart upptaga till behandling frågan om industriens råvaruförsörjning — *dels* och 125,000 kronor för inrättande av en rikskommission för den ekonomiska krigsberedskapen. Rikskommissionens första uppgift skulle bli att efter en enhetlig och allsidig, på tillgängliga erfarenheter från in- och utlandet grundad utredning och efter samråd med vederbörande myndigheter m. fl. avgiva förslag till plan för den allmänna krigsberedskapens organisation, omfattande, bland annat, *dels* förslag till vissa arbetens fördelning på befintliga civila myndigheter och dessas organisation härför, *dels* förslag rörande definitiv sammansättning av och arbetsuppgift för kommissionen för industriens krigsorganisation ävensom ytterligare en särskild kommission, avsedd för behandling av frågor angående landets livsmedelsförsörjning, *dels* förslag rörande rikskommissionens egen definitiva sammansättning och arbetsuppgift, sedan nyssnämnda organisationsfrågor blivit lösta, *dels* förslag till föreskrifter beträffande de särskilda myndigheternas och kommissionernas förhållande inbördes i avseende å krigsberedskapsarbetet, *dels* slutligen — i den mån detta ej lämpligen borde åläggas vederbörande ordinarie myndigheter — förslag till lagstiftningsåtgärder för finans-, kredit- och försäkringsväsendet samt för arbetsmarknadens organisation m. m. Sedan dessa grundläggande åtgärder blivit verkställda, skulle rikskommissionens uppgift för framtiden vara att i detalj utarbeta de mobiliseringsplaner, som fölle inom kommissionens eget verksamhetsområde, samt att övervaka och genom allmänna direktiv befärja enhetligheten i de olika myndigheternas och kommissionernas arbeten med den ekonomiska krigsberedskapen i hela dess omfattning.

Såsom redan nämnts, ansåg jag mig nästlidet är vid framläggandet av försvarspropositionen kunna i stort sett ansluta mig till det av krigsberedskapskommissionen efter verkställd utredning avgivna förslaget om inrättande av en rikskommission för den ekonomiska krigsberedskapen. Industriberedskapskommissionen har emellertid, som ovan nämnts, gjort

gällande, att den utredning, på vilken förslaget om organiserandet av denna rikskommission grundats, i betraktande av de erfarenheter, som sedermera vunnits på förevarande område, icke kan anses tillfyllestgörande, utan att en förnyad allsidig utredning bör verkställas angående behovet av fristående organ för den allmänna ekonomiska krigsberedskapen. Jag vill icke motsätta mig, att en plan för den allmänna ekonomiska krigsberedskapens organisation utarbetas av sakkunniga, under beaktande av under de senare åren vunna erfarenheter. Däremot kan jag, särskilt med hänsyn till den ståndpunkt, som från riksdagens sida intagits i denna fråga, icke biträda industriberedskapskommissionens förslag, att en rikskommission, huvudsakligen organiserad på grundval av den tidigare utredningens resultat, nu skulle inrättas och i främsta rummet få till uppgift att åvägabringa den ifrågasatta förnyade utredningen i ämnet. Denna synes mig nämligen kunna äga rum under enklare former, och torde kostnaderna för densamma kunna åtminstone tillsvidare bestridas av till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel, vadan något särskilt anslag för sådant ändamål nu icke torde böra av riksdagen äskas. Vad det enligt min mening här gäller att undersöka är dels frågan om vilka uppgifter på hit hörande områden, som kunna och lämpligen böra tilldelas redan befintliga myndigheter och institutioner, ävensom vilka organisationsändringar inom dessa, som härav betingas, dels ock frågan om den lämpligaste sammansättningen av det eller de särskilda organ, som kunna finnas erforderliga för vissa grenar av här ifrågavarande verksamhet samt för arbetets ledning och sammanhållning. Givetvis bör härvid iakttagas, att för begränsning av kostnaderna, organisationen icke erhåller större omfattning än som är oundgängligen nödvändig. Angående utredningens igångsättande har jag för avsikt att framdeles i annat sammanhang avgiva förslag.

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med vad förut anförts uppgjort förslag till *lag om skyldighet för vissa näringsidkare att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation m. m.* samt hemställer, att förslaget måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

W. G. O. Montgomery.

SVERIGES
INDUSTRIFÖRBUND.

Bil.

Till Kungl. arméförvaltningens artilleridepartement.

I skrivelse den 23 sistlidne januari har Kungl. arméförvaltningens artilleridepartement anhållit om Sveriges Industriförbunds yttrande rörande ett översänt utkast till lagbestämmelser angående skyldighet för industriidkare m. fl. att biträda vid arbetet med industriens krigsorganisation. I anledning härav får Industriförbundet, vars styrelse å sammanträde den 29 sistlidne månad förehaft ärendet till prövning, äran anföra följande.

Sista punkten i 1 mom. av § 1 lyder enligt förslaget: »Medför dylikt biträde arbete av sådan beskaffenhet eller omfattning, att ersättning därför bör utgå, men överenskommelse om ersättningens belopp ej kan träffas, skall frågan härom hänskjutas till avgörande av skiljemän enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887». Med den avfattning, som givits förslaget i denna del, kommer ett hänskjutande till skiljenämnd i realiteten endast att kunna ske, för det fall att statsmyndigheten och näringsidkaren äro ense om, att ersättning bör utgå, men ej kunna enas om ersättningsbeloppets storlek. Enligt förbundets mening bör det emellertid även kunna överlämnas till skiljenämnden, att, i händelse av tvist mellan parterna, avgöra huruvida ersättning över huvud taget bör utgå. I annat fall kunde nämligen ersättningsbestämmelserna göras fullständigt illusoriska, därigenom att statsmyndigheten helt och hållet underkänner ett av näringsidkaren framställt ersättningskrav. Enligt förbundets mening bör bestämmelsen för den skull givas exempelvis följande formulering: »Medför dylikt biträde arbete av sådan beskaffenhet eller omfattning, att näringsidkaren anser sig böra påfordra ersättning härför, men överenskommelse härom ej kan träffas, skall frågan hänskjutas till en jämlikt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 tillsatt skiljenämnd, vilken äger dels avgöra, huruvida ersättning bör utgå, dels även bestämma ersättningsbeloppets storlek».

Enligt § 2 i lagförslaget skall det åligga vederbörande myndighet att tillse, att vissa uppgifter och upplysningar, som kommit till myndighetens kännedom, icke »utlämnas». Industriförbundet kan icke finna en sådan formulering vara tillfyllest för tryggande av industriidkarnas berättigade krav på sekretess i fråga om tillverkningsmetoder och fabriksorganisation m. m. — Rörande denna fråga vill förbundet fästa uppmärksamheten därpå, att det för mångt industriföretag kan rent av vara en livsbetingelse, att vissa av de tekniska och organisatoriska förhållanden, varunder verksamheten bedrivs, icke komma till konkurrenters kännedom. Det är fördenskull av utomordentlig vikt, att sådana lagbestämmelser utfärdas i fråga om arbetet med industriens krigsorganisation, att icke blott ett direkt utlämnande av införskaffade uppgifter om näringsidkarna förbjödes, utan även myndigheterna särskilt åläggas att vaka över sekretessen under arbetets utförande. Industriförbundet har därvid närmast i sikte nödvändigheten av att de officerare, som besöka industriföretagen för uppgörandet av erforderliga krigsberedskapsplaner, få sådana förhållningsorder och instruktioner, att största möjliga garanti vinnes, att icke upplysningar av förbiseende eller obetänksamhet lämnas till det ena företaget rörande även till synes ganska likgiltiga förhållanden vid det andra. — På grund av det anförda föreslår förbundet, att § 2 givas följande, något utförligare formulering: »Det åligger här avsedda myndigheter att tillse, icke blott att de uppgifter angående näringsidkares verksamhet, som införskaffats jämlikt § 1, ej utlämnas, utan även

att i övrigt inga vid arbetet med industriens krigsorganisation kunna upplysningar rörande dylik verksamhet komma till annan näringsidkares kännedom».

Förutom i ovannämnda hänseende har Industriförbundet — som givetvis icke ansett sig böra ingå på någon granskning av de föreslagna bestämmelserna ur rent formell synpunkt — icke någon erinran att framställa mot förslaget och har för sin del ingenting att invända emot, att detsamma upphöjes till lag, för så vitt tillfyllestgörande ändringar i ovanberörda båda punkter bliva genomförda.

Stockholm den 2 februari 1925.

Sveriges Industriförbund.

Axel Hultkrantz.

Gustaf Settergren.